

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΜΕ (ΕΤΟΥΣ 2021)

1^η Γ.Σ. 29/12/2021

2^η Γ.Σ 12/01/2022

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το 2021 επιβεβαιώθηκαν οι κατευθύνσεις που έχουν δρομολογηθεί από το 2020, για την πλήρη ανατροπή του Συστήματος Παραγωγής Δημοσίων Έργων (ΣΠΔΕ), όπως λειτουργεί τις τελευταίες δεκαετίες στην χώρα.

Η άποψη του υπουργείου είναι ότι την μεγαλύτερη ευθύνη για τις καθυστερήσεις και τις γενικότερες αστοχίες στην υλοποίηση των έργων , φέρουν οι μελετητές στους οποίους αποδίδονται οι 'αιώνιες μελέτες' και οι ελλειπείς φάκελοι μελετών'

Αντίστοιχες ευθύνες αποδίδονται και σε κατασκευαστές έργων, κυρίων λόγω διακοπών στην εξέλιξη έργων (αδυναμία χρηματοδότησης / μεγάλες εκπτώσεις) και λόγω δικαστικών διενέξεων.

Η διάγνωση των ανωτέρω φαινομένων, διαμόρφωσε την αντίληψη στην πολιτική ηγεσία ότι το ΣΠΔΕ πάσχει στο τμήμα που αφορά στους ιδιώτες. Θεωρήθηκε ότι ο δημόσιος τομές είναι επαρκής αν και υποστελεχωμένος και προς τούτο χρειάζεται υποβοήθηση.

Οι ενέργειες που έχουν γίνει την τελευταία διετία συνοψίζονται στα εξής

Ισχυροποίηση και διεύρυνση της υλοποίησης έργων με άλλους τρόπους, κυρίως μέσω ΣΔΙΤ. Η εφαρμογή του συστήματος στρεβλώνεται τελείως καθώς στην πράξη προκηρύσσονται κυρίως δημόσια έργα, η αποπληρωμή των οποίων θα γίνει σε χρονική περίοδο 20-25 ετών.

Παρατήρηση

Οι ΣΔΙΤ πρέπει να έχουν εφαρμογή κυρίως σε έργα που παράγουν οικονομικά αποτελέσματα και επιχειρηματικά ενδιαφέροντα, ώστε η αποπληρωμή τους να γίνεται σε σημαντικό ποσοστό από τους χρήστες ή από τους ωφελούμενους. Το μοντέλο αυτό προάγει την επιχειρηματικότητα, δημιουργεί συνθήκες καινοτομίας και δίδει ένα σημαντικό ποσοστό διακινδύνευσης στον ιδιώτη. Η κλασική εφαρμογή του μοντέλου στην Ελλάδα παρουσιάστηκε με την κατασκευή των αυτοκινητοδρόμων της δεκαετίας του 2000. Η αξιολόγηση του μοντέλου από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο το 2018 έγινε στην Έκθεση «ΣΔΙΤ στην ΕΕ. Πολλαπλές αδυναμίες και Περιορισμένα Οφέλη».

Η παρούσα εφαρμογή στα δημόσια έργα περιγράφεται στις παραχωρήσεις (πχ Πάτρα – Πύργος), με πληρωμές κατά 65% από το δημόσιο και κατά 35% από το ιδιώτη με ισχυρές δανειακές εγγυήσεις του δημοσίου (η οικονομική συμβολή του παραχωρησιούχου είναι 10εκ στα 323εκ. του έργου). Σε άλλες περιπτώσεις (πχ κτηριακά), ο ιδιώτης αναλαμβάνει την κατασκευή συντήρηση και λειτουργία για 25 – 30 έτη και το δημόσιο πληρώνει πρακτικά 'ενοίκιο' σε ετήσια βάση για την αντίστοιχη περίοδο, ενώ για τα κεφάλαια υλοποίησης υπάρχει κρατική εγγύηση μεγάλου μέρους της χρηματοδότησης (η κοστολόγηση με τον τρόπο αυτό γίνεται περίπου με 6000ευρώ /μ2 κτηριακής υποδομής)

Το μοντέλο, όπως εφαρμόζεται στην παρούσα φάση, ενώ δεν λύνει τα προβλήματα που έχει εντοπίσει στην έκθεσή της η ΕΕ, προσθέτει και άλλα καθώς μειώνει τις συνθήκες ανάπτυξης επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και μειώνει έως εξαλείφει την διακινδύνευση του ιδιώτη. Τονίζεται επίσης ότι με την μαζική εφαρμογή του συστήματος (είναι σε εξέλιξη διαδικασίες ύψους 4,5δισ ευρώ), εξαφανίζεται τα οφέλη εκ του ανταγωνισμού που

προσδοκά να έχει το δημόσιο. Ήδη σε αρκετές περιπτώσεις εφαρμογής στο αντικείμενο των απορριμμάτων καταγράφονται ολιγοπωλιακές συνθήκες.

Τροποποίηση του ν.4412/16 με τον 4782/21, με την οποία εισάγονται :

- Ο Ιδιωτικός Φορέας Επίβλεψης (ΙΦΕ), για μελέτες και έργα με στρεβλό τρόπο καθώς ο ΙΦΕ προσλαμβάνεται και πληρώνεται από τον μελετητή/κατασκευαστή (υπάρχει ολόκληρη διαδικασία για την διασφάλιση της αμοιβής του)
- Τιμωρητικές διατάξεις για την βελτίωση της ποιότητας των μελετών και τον έλεγχο των εκπτώσεων (εγγύηση επί της προεκτιμώμενης αμοιβής, εργασιοθεραπεία επί των παραδοτέων κλπ). Στις διατάξεις αυτές και στην φιλοσοφία τους έχουν συνηγορήσει (ίσως και προτείνει), οι μελετητικοί φορείς (πλην ΣΜΕ).
- Μείωση της αντικειμενικότητας της ΑΕΠΠ με εισαγωγή μονομελών οργάνων
- Διατάξεις απαθείας αναθέσεων στα όρια των 30000ευρώ, με ταυτόχρονη εισαγωγή των ηλεκτρονικών διαδικασιών άνω του ποσού αυτού
- Κατάργηση των συνοπτικών διαγωνισμών

ΕΚΤΙΜΗΣΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι τροποποιήσεις του 4412/16, πρακτικά είναι τυπικού χαρακτήρα καθώς ουσιαστικά η εφαρμογή του νόμου έχει ουσιαστικά μειωθεί σύμφωνα με τις προβλέψεις της πάγιας διαδικασίας. Το υπουργείο για παράδειγμα το 2021 δημοπράτησε λιγότερες από 5 δημόσιες συμβάσεις μελετών, ενώ έχει αναθέσει δεκάδες συμβάσεις τεχνικών συμβούλων (τα γνωστά ως 140άρια)

Η παραπάνω αποτίμηση τεκμηριώνεται καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία μας κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2021 από τις 4800 συμβάσεις που ανατέθηκαν, το 56% έγινε με απευθείας ανάθεση, το 29% με την πάγια διαδικασία και το 15% (ακαθόριστο). Πρακτικά σήμερα μόνο το 30% χρησιμοποιεί τον 4412/16, ενώ το 15% αφορά σε τεχνικούς συμβούλους, ΣΔΙΤ κλπ. Επισημαίνεται ότι σε επίπεδο οικονομικού αντικείμενου το ποσοστό των συμβάσεων είναι ακόμη μικρότερο. Ουσιαστικά ο 4412/16, τροποποιήθηκε για να εφαρμόζεται σε περιφερειακές και μικρές αναθέτουσες αρχές καθώς οι κεντρικές ΑΑ, εφαρμόζουν διαδικασίες εξαιρέσης.

Γενικευμένη εφαρμογή ειδικών διατάξεων και ειδικής νομοθεσίας παράκαμψης του ν.4412/16,

καθώς όλα τα μεγάλα projects πανελλαδικής εμβέλειας ανατίθενται είτε με φωτογραφικές διατάξεις είτε με φορείς ειδικού τύπου. Τέτοια πανελλαδικές ενέργειες είναι τα ΣΦΗΟ, τα ΣΒΑΚ, τα ΤΠΣ κλπ. Ειδική θέση στην διαχείριση σχεδίων αυτού του τύπου κατέχει το ΤΕΕ. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το ΤΕΕ ονομάστηκε Αναθέτουσα Αρχή για την ανάθεση των συμβάσεων ΤΠΣ και ΕΧΣ, λόγω της ειδικής τεχνογνωσίας που έχει και της δομής που έχει και τα οποία θα του επέτρεπαν να διαχειριστεί και να παρακολουθήσει αυτές τις συμβάσεις. Στην συνέχεια το ίδιο το ΤΕΕ, προκηρύσσει σύμβαση (Δεκέμβριος 2021), για να προσλάβει Τεχνικό Σύμβουλο που θα διαχειριστεί τις αναθέσεις των συμβάσεων που ανέλαβε και που κατά την νομοθεσία τις ανέλαβε επειδή είχε την κατάλληλη δομή !!!!!!!

Συγκρότηση ΟΕ για την τροποποίηση του ΠΔ71

Έχει συγκροτηθεί Ομάδα Εργασίας για την τροποποίηση του ΠΔ71. Στην συνάντηση που είχαμε με τον υπουργείο, ο τέως ΓΓ και νυν υφυπουργός, είχε δηλώσει ότι η συζήτηση για την τροποποίηση του Μητρώου θα γίνει εξ' αρχής (ν4472/17, άρθρο 118). Δυστυχώς όπως φαίνεται οι μελετητικοί φορείς (πλην ΣΜΕ), δεν επιθυμούν την ουσιαστική τροποποίηση του υφιστάμενου πλαισίου.

Στην παρούσα φάση έχουν συζητηθεί τα πρώτα 10 άρθρα.

Σημεία αντιθέσεων είναι:

- Εγγραφή στο Μητρώο χωρίς περιορισμό κατηγοριών
- Εγγραφή στο Μητρώο των δημοσίων υπαλλήλων και αξιολόγηση με τις βεβαιώσεις της υπηρεσίας του (η ισοδυναμία επίβλεψης προς μελέτη είναι 80%)

Αναμένεται να υπάρξουν ισχυρές αντιθέσεις, στην εγγραφή εταιρειών και μελετητών και στα κριτήρια πιστοποίησης ποιότητας, εμπειρία καθώς και χρηματοοικονομικής επάρκειας. Το ΠΔ71 είχε ισχυρότατα κριτήρια εγγραφής και κατάταξης στο μητρώο και θεωρείται ότι αν αυτά διατηρηθούν (ίσως και να ενισχυθούν), πολλοί φορείς θα μείνουν εκτός μητρώου ή/και θα υποβιβαστούν.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Στην Ομάδα Εργασίας, ο ΣΜΕ είναι μειοψηφία ενώ τόσο ο ΣΕΓΜ όσο και ο, φαίνεται να συμπλέουν με την διοικητική δομή του υπουργείου, η οποία δεν επιθυμεί αλλαγές.

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η δυναμική του ΣΜΕ είναι πολύ περιορισμένη. Για την αύξηση της δυναμικής και της αποτελεσματικότητας προτείνονται

Διαμόρφωση – Πρόταση ενός Μοντέλου Παραγωγής Δημοσίων έργων , στο οποίο θα προσδιορίζεται σαφώς ο ρόλος του μελετητή με τις υποχρεώσεις και με δικλείδες βελτίωσης ποιότητας και παραγωγικότητας. Για την διαμόρφωση μιας συνεκτικής πρότασης απαιτείται να δημιουργηθεί Ομάδα Έργου, καθώς το αντικείμενο είναι εκτενές και σύνθετο

Διεκδίκηση της δημιουργίας Εθνικού Πλαισίου ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων για τις μελέτες κάτω των ορίων. Το Υπουργείο συμφωνεί θεωρητικά, αλλά δεν ξεκινάει κάποια διαδικασία σύνταξης του. Εφόσον υπάρξει νομοθετική βάση και πρόταση, θα είναι δύσκολο να την αρνηθεί.

Αύξηση της επιρροής του ΣΜΕ με εκστρατεία εγγραφής νέων μελών στον Σύλλογο. Ο αρχικός διπλασιασμός των μελών είναι εφικτός, εάν αναλάβει κάθε μέλος μας να προσεγγίσει- προσελκύσει 1 – 2 νέα μέλη, που δεν είναι εγγεγραμμένα. Το ΔΣ θα πρέπει να εξετάσει θέματα ενεργοποίησης στοιχειώδους συνδρομής ώστε να υπάρχει μία πάγια ευελιξία δράσεων. Παράλληλα η διαδικασία συνδρομής βελτιώνει τις συνθήκες σύνδεσης των μελών του ΣΜΕ.

Στην παρούσα φάση, ο ΣΜΕ έχει θεσμικό ρόλο καθώς σε όλο το νομοθετικό πλαίσιο αναφέρεται η συμμετοχή του ως έκφραση των μελετητών. Η τυπική θεσμική θέση του θα πρέπει να γίνει ουσιαστική με την ενδυνάμωση του Συλλόγου καθώς τόσο η σύγχρονη τάση όσο και οι ενέργειες της Πολιτείας, οδηγούν στην πλήρη απαξίωση / εξαφάνιση της μελετητικής ιδιότητας. Οι συνθήκες είναι ώριμες και αυτό πρέπει να επικοινωνηθεί στο χώρο των μελετητών .